

Artikkelserie om Sør-Afrika

Sør-Afrika er det største laksemarkedet i Afrika. Nærmere 10 millioner av landets 50 millioner innbyggere har kjøpekraft som gir muligheter til et regelmessig laksekonsum. Laksen som eksporteres til Sør-Afrika distribueres til og konsumeres primært i byene Cape Town, Durban og Port Elizabeth. På oppdrag fra FHF har Nofima gjennomført analyser av det sørafrikanske laksemarkedet. I tillegg til å være et voksende laksemarked er Sør-Afrika inngangsporten til Afrika sør for Sahara, ett av de områdene i verden med prosentvis raskest økonomisk vekst. Kunnskap om det sørafrikanske laksemarkedet er derfor av verdi for bedrifter som ønsker å satse her eller i andre områder i denne regionen. I en serie artikler vil Nofima bringe hovedkonklusjonene fra prosjektet. Dette er den første artikkelen.

Markedet for laks i Sør-Afrika

Sør-Afrika er det største afrikanske markedet for norsk laks. Laks konsumeres primært av forbrukere med høy kjøpekraft. Sushirestauranter er den viktigste omsetningskanalen for laks, men dagligvarehandelen har vokst raskest de siste årene.

Av forsker Morten Heide, Nofima; bransjeanalytiker sjømat, Finn-Arne Egeness, Nordea; og seniorforsker Geir Sogn-Grundvåg, Nofima | morten.heide@nofima.no

Den observerte endringen viser at markedskunnskap er nødvendig og illustrerer behovet for markedssegmentering, forståelse for ønsker og behov i ulike segmenter og tilpasning av strategier og markedsmix for hvert enkelt segment. Nofima har derfor, på oppdrag fra FHF gjennomført analyser av det sørafrikanske laksemarkedet. Sør-Afrika er det regionale kraftsenteret i Afrika sør for Sahara, ett av områdene i verden med prosentvis raskest økonomisk vekst. Kunnskap om dette laksemarkedet er derfor av verdi for bedrifter som ønsker å satse i andre områder i denne regionen.

Sør-Afrika

Til tross for at Sør-Afrika har rundt 50 millioner innbyggere, bidrar en skjevfordeling av de økonomiske ressursene til at færre enn 10

millioner forbrukere har kjøpekraft som gir muligheter til et regelmessig laksekonsum. Det gjør at laksen primært distribueres til og konsumeres i største byene, som Johannesburg, Cape Town, Durban og Port Elizabeth hvor antall kjøpesterke forbrukere er tilstrekkelig for en lønnsom omsetning. Laks spises ikke bare av de rike og hvite, men også av middelklassen. Denne gruppen har etter hvert fått kjøpekraft til å velge laks, først og fremst fordi laks selges relativt billig i enkelte supermarkedskjeder og fordi middelklassen gjerne bor flere i samme husholdning, og dermed kan bruke en større andel av inntektene på forbruk.

Verdikjede

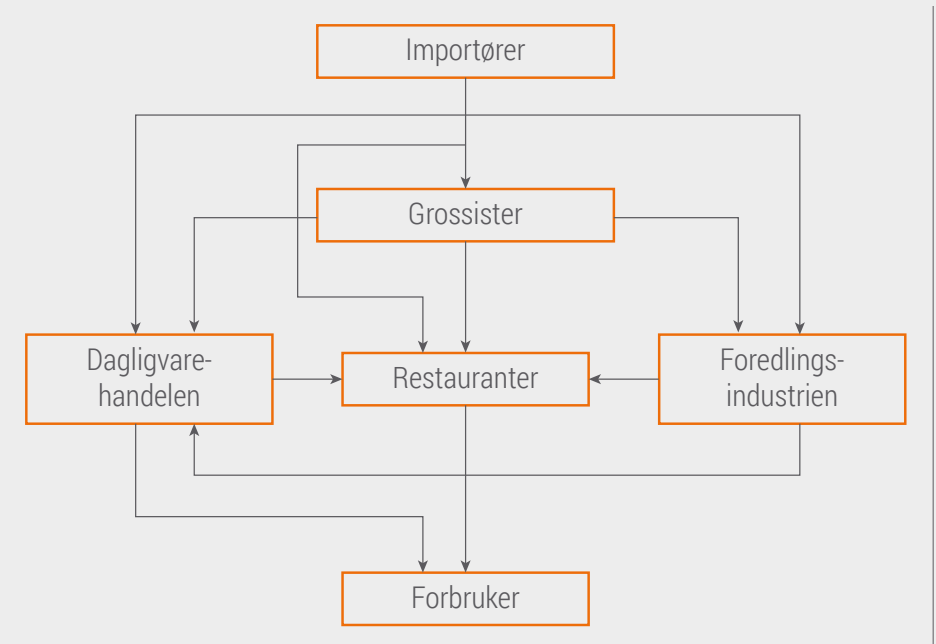
Sør-Afrika importerte rundt 5 000 tonn laks målt i rund vekt i 2014. Importen består primært av hel laks med hode. I

tillegg til mindre partier med hermetisk stillehavslaks. Verdikjeden i Sør-Afrika består av importører, grossister, videreforedlere, dagligvarehandelen og restaurantsegmentet og er illustrert i Figur 1.

Importører og grossister

Som det fremgår av Figur 1 selger importørene til dagligvarehandelen, restauranter og foredlingsindustrien. Dette leddet i verdikjeden har dermed også en grossistfunksjon.

På grunn av at importørene også fungerer som grossister finnes det ikke mange rene grossister som selger uforedlet laks i Sør-Afrika. Grossistene er ofte små bedrifter som selger små volum av ubearbeidede eller bearbeidede produkter. Restaurantsegmentet er den største kundegruppen. En mulig årsak til at det eksisterer få laksegrossister i Sør-Afrika er den begrensede holdbarheten til fersk oppdrettslaks.

Siden det er hensiktsmessig med færrest mulig ledd i distribusjonskjeden ivaretar importørleddet i stor grad en grossistfunksjon.

Figur 1. Verdikjeden for laks i det sørafrikanske markedet

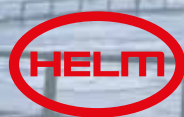
Ta vare på biproduktene verdi!

- ❑ **Helm FS+ og Helm FS Light:**
Ensilerings av biprodukter
- ❑ **Helmstopp:**
Hindrer koking og stopper koking i ensilasje
- ❑ **Maursyre 85% og 75%:**
Ensilerings og desinfeksjon av blodvann/prosessvann
- ❑ **Natriumhypokloritt:**
Desinfeksjon av blodvann/prosessvann
- ❑ **Eddiksyre 60%-80%:**
Næringsmiddel og tekniske kvaliteter
- ❑ **Vi holder kurs i ensilerings-metodikk samt HMS for din bedrift/samarbeidspartnere**
- ❑ **Ellers diverse kjemikalier:**
Se våre internett sider www.helmas.dk

Vi tilbyr tanker med doble vegger samt loggesystemer til våre kunder

Våre samarbeidspartnere:

HELM SKANDINAVIEN A/S

Winghouse · Ørestads Boulevard 73 · DK-2300 København S · Danmark · www.helmas.dk

HELM SKANDINAVIEN SALES OFFICE NORWAY · Torvgata 1 · NO-3770 Kragerø

Kontakt COUNTRY MANAGER NORWAY · Jan Einar Johnsen · Tlf: +47-904 18 292 · j.johnsen@helmas.dk

Sør-Afrika er et av områdene i verden med prosentvis raskest økonomisk vekst, og kunnskap om dette laksemarkedet er derfor av verdi for bedrifter som ønsker å satse i andre områder i denne regionen. Her er fra Cape Town – den lovgivende hovedstad i landet og den tredje største med ca 3 millioner innbyggere.

På grunn av at importørene også fungerer som grossister finnes det ikke mange rene grossister som selger uforedlet laks i Sør-Afrika. Grossistene er ofte små bedrifter som selger små volum av ubearbeidede eller bearbeidede produkter.

Videreforedlingsindustrien

Videreforedlingsindustrien kjøper laks fra importørene, videreforedler den og selger de ferdige produktene til dagligvarehandelen og restaurantsegmentet. I mengde er røykeindustrien størst, og det største røykeriet oppgir at det bruker rundt halvparten av den frysede laksen som importeres til Sør-Afrika i sin produksjon. Videreforedlingsindustrien består også av bedrifter som fileterer hel laks.

Det produseres også en del «value added» produkter som salater og fiskeburgere med laks. Våre analyser av internasjonal handelsstatistikk og observasjoner i butikk viser at foredlede lakseprodukter

nesten utelukkende er produsert i Sør-Afrika.

Dagligvarehandelen

Våre informanter antydte at rundt 30 prosent av laksen i Sør-Afrika selges i dagligvarehandelen. Supermarkedskjedene forteller selv om en stor økning i salget av laks i denne kanalen de siste årene. Veksten kan forklares med økt etterspørsel, produktutvikling (stor produktbredde som gir mye hylleplass) og økt distribusjon (laks i stadig flere butikker). Våre observasjoner viser at en finner ulike produkter av laks i en rekke dagligvareforretninger, særlig i Cape Town og Johannesburg. Utvalget varierer fra kjede til kjede og fra butikk til butikk.

Den største supermarkedskjeden på laks (Woolworths) hadde det største utvalget og i en av deres butikker i Cape Town fant vi nærmere 20 forskjellige lakseprodukter. Hovedandelen av laksesalget skjer i de mest eksklusive butikkene i områdene med høyeste kjøpekraft.

Restaurantsegmentet

Det sørafrikanske restaurantmarkedet er svært fragmentert og består av mange små restauranter. Det finnes imidlertid noen restaurantkjeder som selger laks, deriblant kjedene Ocean Basket, Cape Town Fish Market og John Dory. Ocean Basket er den største av disse med totalt 166 restauranter i Sør-Afrika (2015). Restaurantsegmentet og da særlig sushirestauranter har vært og er fortsatt det viktigste markedssegmentet for laks i Sør-Afrika. De sørafrikanske aktører vi møtte estimerte at rundt 70 prosent av laksen som importeres til Sør-Afrika selges i restaurantsegmentet. Til sammenlignet estimert Norges Sjømatråd at mellom 80 og 90 prosent av laksen ble solgt i restaurantsegmentet i 2008. Endringen skyldes at økning i salget av laks i dagligvarekjedene er større enn i restaurantsegmentet. Laks omsettes hovedsakelig til sushi og sashimi. De siste årene har det vært en betydelig vekst både i antall rene sushirestauranter og andre restauranter som selger sushi. Sushisegmentet etterspør primært fersk hel laks. Et annet viktig poeng er at det brukes et begrenset antall arter i sushisegmentet i Sør-Afrika og laksen er den desidert viktigste råvaren. Det selges også en del røykelaks og filetprodukter til andre typer restauranter og hoteller.

Laks er et produkt med mange ulike omsetningskanaler i Sør-Afrika. Selv om sushirestauranter fortsatt er den største og viktigste salgskanalen, har økt salg i dagligvarehandelen gitt vekst i etterspørselen. Laks sysselsetter tusenvis av sørafrikanere og bidrar derfor positivt i en økonomi med høy arbeidsledighet og store sosiale forskjeller. På grunn av den store økningen i lakseimporten har det vokst frem et stort antall bedrifter og restauranter som er avhengig av laks, samtidig som laks og sushi er populært blant sørafrikanske forbrukere. ●